

PRVI REZULTATI

(Nadaljevanje s 1. strani)
težave plasmaja, bistvenega kopičenja zalog in podobnih pojavov. Gre torej za nov položaj, ki so ga povzročili ukrepi ekonomske politike: zmanjšani obseg investicijske graditve, zmanjšani proračunski izdatki, politika omejevanja kreditov, povečanje davka na vasi in drugi ukrepi omejevanja kupne moči. V sklopu drugih težav, o katerih bomo še govorili, moramo torej oceniti to važno dejstvo.

Tudi kmetijska proizvodnja, kolikor jo ocenjujemo po posejanih površinah in po stanju posevkov, ni zadovoljiva. V jesenski setvi posejane površine so manjše za 370.000 ha. Jesenska setev je bila precej zamujena zaradi poznega spravljavanja koruze in neugodnih vremenskih razmer. K temu moramo dodati še dejstvo, da računajo, da je bilo pozimi poplavljenih 120.000 ha posejanih površin. Ne moremo sicer zanikati, da so v jesenski setvi uporabili pomembne količine umetnega gnojila in podvzeli druge agrotehnične ukrepe — v večjem obsegu kakor v preteklih letih, — pri vsem tem pa moramo vendar računati na to, da bo zmanjšanje ozimnih setvenih površin neogibno negativno vplivalo na proizvodnjo. Pomladanska setev je bila prav tako precej pozna. V takih razmerah lahko pričakujemo v najboljšem primeru pomanjšano letino.

Dvig proizvodnje — predvsem s povečanjem proizvodnje

Gradbena dejavnost je bila v prvih štirih mesecih manjša od gradbene dejavnosti v enakem obdobju lani. Če jo merimo z efektivnimi delovnimi urami, znaša zmanjšanje 33 odstotkov. Zvezni družbeni plan je zmanjšal obseg investicij v primerjavi z letom 1955 in je zato logično, da se je to splošno zmanjšanje v določeni meri pokazalo tudi v gradbeni dejavnosti. Tako močno zmanjšanje pa je tudi rezultat izjemno neugodnih pogojev v prvih letošnjih mesecih, zlasti v februarju in marcu.

Vsičuje se povsem naravno vprašanje, kako je taka raven proizvodnje v osnovnih gospodarskih panogah vplivala na zaposlenost. Število zaposlenih je v celoti

naraslo za 5,8 odstotka v prvem tromesečju glede na enako obdobje lani. Toda sestava zaposlenosti je pokazala značilne spremembe. Medtem ko je industrija večinoma obdržala število zaposlenih iz četrtega tromesečja lani, v primeri s prvim tromesečjem pa ga je celo povečala za 6 %, se je število zaposlenih v gradbeništvu glede na enako lansko obdobje zmanjšalo za 80.000 delavcev in uslužbencev. Tudi ta primer dokazuje, da je bolj normalno v industriji pričakovati povečanje delovne proizvodnosti na podlagi hitrejšega naraščanja proizvodnje in ne na podlagi odpuščanja delovne sile, medtem ko je v gradbeništvu, ki zaposluje sezonsko delovno silo, večja možnost prilagajevanja. Vsekakor mora določeni del delovne sile, ki se je prej pri prevelikem obsegu investicij dokaj lahko zaposlila v investicijskih delih, sedaj iskati rešitev za svojo eksistenco v intenzivnejšem obdelovanju zemlje.

Nesklad med industrijsko proizvodnjo in zaposlenostjo

(v milijonih dinarjev po obračunskih cenah)

	1955	1956	
	januar—april	januar—april	indeks
kmetijski pridelki	7,591	11,940	157
industrijski izdelki	12,231	14,169	116
Skupno	19,822	26,109	134

Ta tabela kaže porast izvoza in pretežno udeležbo kmetijskih pridelkov v njem, kar je samo po sebi dokaj ugodno. Družbeni plan pa je računal s povečanjem prvenstveno industrijskega izvoza in zato ta rezultat opozarja na njegov nezadosten vzpon. Ker letošnje perspektive za kmetijsko proizvodnjo niso

se lahko odpravi predvsem s hitrim povečanjem proizvodnje. Tudi s tega stališča se kaže zaostajanje proizvodnje kot neugoden pojav letošnje gospodarskega razvoja.

Ugodne spremembe v izvozu

Skoraj vsak dan opozarjajo, da je povečanje izvoza osnovni pogoj za postopno odpravo deficita v plačilni bilanci, ki je postal kroničen pojav v našem gospodarstvu. Velike potrebe države v preteklih letih, ki so se izražale v visokih kupnih skladih, so pretežno del blaga vezale na domače tržišče in da bi izvoz lahko vzdržal pritisk domačih potrošnikov, so ga morali stimulirati s posebnimi ukrepi. Lani smo n. pr. komaj uspeli povečati izvoz za dve milijardi v primerjavi z letom 1954. Če upoštevamo vse to, je letošnje stalno naraščanje izvoza nedvomno zelo pomembna težnja. V prvih štirih mesecih znaša to povečanje 6,3 milijarde dinarjev, po začasnih podatkih za maj pa bo za prvih pet mesecev znašalo več kakor 8 milijard:

posebno ugodne, bo moralo biti glavno breme v povečanju izvoza — na industriji. Kaj je omogočilo to povečanje izvoza? V tej smeri je vzporedi delovak več ugodnih razlogov. Omejitev potrošnje, ki je bila uvedena ob koncu lanskega leta z zoževanjem investicij, proračunskih izdatkov, in na tej

podlagi izvršeno zaviranje dotoka nove delovne sile, ukrepi, ki so bili storjeni na vasi itd., — vse to je osnovni faktor formiranja izvoznih presežkov. Po vrsti let je postal na podlagi povečane proizvodnje in zmanjšanja potrošnje na domačem tržišču za nekatere proizvode izvoz skoraj edina možnost plasmaja. Zaloge so naraščale, banke so vzdržale pritisk, ki je težil k nekontroliranemu dvigu kupne moči, izvoz pa je tako postal privlačna točka za številne proizvajalce.

Pri tem niso bile nič manj pomembne činitelji ugodnejše možnosti izmenjave zaradi razširitve tržišča za naše proizvode. Stalno večanje izmenjave z ZSSR, s Češkoslovaško, Poljsko, Madžarsko, z državami na Daljnem vzhodu in z drugimi državami je omogočilo širši plama naših proizvodov, včasih tudi tistih, ki smo jih nekdanje težje plasirali. V tem obdobju je nastopila tudi ugodna težnja pri cenah naših izdelkov na tujih tržiščih, kar je tudi prav tako prispevalo k temu rezultatu. Ker zelo pogosto kritizirajo delo naših zunanjetrogovinskih podjetij, moramo opozoriti na nedvomno izboljšanje njihovega dela, na bolj organizirani nastop v tujini in na ugodnejše sklepanje poslov. Razpolaganje z določenimi, čeprav majhnimi rezervami je tudi ugodno vplivalo na pravočasno sklepanje poslov in na kulturnejše poslovanje.

Čeprav smo že poudarili,

da je na nezadostni proizvodnji rast industrijske proizvodnje vplivalo pomanjkanje posameznih surovin iz uvoza, je bila preskrba industrije iz uvoza v celoti enakomernjša in v večini primerov tudi pravočasna. Razen drugih činiteljev — zlasti zmanjševanja sklada za plače — je tudi izvoz hrane vplival na urejevanje tržišča z živili. Potrošnja masti in sladkorja se je uravnovežila, v prejšnjih mesecih pa se je celo znižala, ker uporabljajo potrošniki tiste zaloge, ki so si jih nabavili v obdobju pomanjkanja in nerazpore. Pomembno spremembo predstavlja tudi zmanjševanje uvoza opreme, ki je v skladu s splošno investicijsko politiko, in povečani uvoz potrošnih predmetov. Uvoz tujega blaga, ki se še ni pojavilo v večjem obsegu, zelo ugodno vpliva na tržišče. Podjetja čedalje več pravljajo o tem, kako naj vzdržijo konkurenco tujih proizvajalcev in kako naj povečajo izbiro. Čeprav s cenami reagirajo počasi, se vendarle čedalje več proizvajalcev prilagaja novim razmeram na tržišču, ki pri nekaterih proizvodih očitno narekujejo znižanje cen, da bi bila prodaja sploh možna.

Potrošnja in tržišče

Nemara bolj prepričljivo kakor vse drugo govorijo o novih težnjah na tržišču podatki o gibanju potrošnje, izraženi s številkami o izdanih denarnih sredstvih (v milijardah dinarjev):

	januar - april	1955	1956
Potrošnja prebivalstva	153,7	160,0	
Proračunska potrošnja brez narodne obrambe	48,1	47,5	
Investicijska potrošnja	93,6	84,6	

Kot vidimo, je porast potrošnje prebivalstva nezna-

ten, zlasti če upoštevamo potrošnje prebivalstva nezna-

Vskladiščeni izdelki tovarne »Četrnaesti oktobar«

UREDNIŠKI ODBOR »NAŠE SKUPNOSTI«

Nikola Balog, Tone Vratuša, Todor Vujasinović, Danilo Vuković, Dušan Vuković, Kiro Gligorov, Ašer Deleon, Milun Ivanović, Petar Ivčević, Jovan Janković, Jovan Marinović, Ljubisav Marković, Mitra Mitrović, Ante Novak, Vojin Popović, Janko Smole, Zdenko Has, Nikola Čobelić.

Predsednik uredniškega odbora:
Kiro Gligorov.

Glavni in odgovorni urednik:
Ljubisav Marković.

UREDNIŠKI ODBOR ZA SLOVENIJO:
Ivo Klemenčič, Vasja Kogej, Viktor Kotnik, Mile Smolinsky, Pavle Zaucer.

Predsednik uredniškega odbora za Slovenijo:
Pavle Zaucer.